

جنگ اعلام‌نشدهٔ ایران و اسرائیل در دریا (بخش ۱): برنامه‌های تامین مالی سپاه و حزب‌الله

به قلم ماتئو لویت

۲۷ آوریل ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ English

Arabic

درباره نویسنده

ماتئو لویت

خلاصه تحلیل

افزایش تنش اخیر بین دو کشور در دریا عمدتاً از تلاش‌های ایران برای تامین مالی حزب‌الله نشأت می‌گیرد که تاکیدی است بر وابستگی متقابل شبه‌نظامیان لبنانی تهران و رژیم اسد

با توجه به انتشار اخبار حملات متقابل ایران و اسرائیل علیه منافع کشتیرانی یکدیگر، ظاهراً دو کشور در بحبوحه یک نزاع دریایی در منطقه خاکستری هستند. عملیات قاچاق نفت که در کانون این بحران قرار دارد به گریز ایران از تحریم‌ها در مقیاس بزرگ مربوط نیست بلکه برای تامین مالی سپاه پاسداران و نیروهای نیابتی خارجی آن عمدتاً حزب‌الله انجام می‌شود. وقتی اقدامات آمریکا موجب افشای برنامه‌های تامین مالی پیشین در عراق شد، سپاه پاسداران به قاچاق نفت روی آورد تا در قالب برنامه‌ای که عملاً تامین مالی از راه تهاوت غیرقانونی است بتواند حزب‌الله را تامین و مسلح کند و به رژیم اسد در سوریه نیز کمک برساند. بخش اول این دیدبان سیاست‌گذاری به تحلیل این موضوع می‌پردازد که این برنامه‌ها چگونه عمل می‌کنند و آمریکا و اسرائیل چگونه سعی کرده‌اند با آن‌ها مقابله کنند. بخش ۲ به ارزیابی جنبه‌های نظامی این جنگ جاری اعلام‌نشده در دریا می‌پردازد.

نیاز به مسیرهای مالی جدید

سال‌هاست که نیروی دریایی اسرائیل کشتی‌های باری حامل سلاح برای گروه‌های شبه‌نظامی مورد حمایت ایران مثل حماس و حزب‌الله را رهگیری می‌کند. در سال ۲۰۱۷ اسرائیل در چارچوب گسترده‌تر «کارزار میان دو جنگ» به طور چشمگیری آهنگ چنین فعالیت‌هایی را افزایش داده است. کارزار میان دو جنگ تلاشی نظامی در منطقه خاکستری با هدف ایجاد اختلال در سازمان‌دهی نیروهای تهران در سوریه بدون جرقه زدن یک جنگ منطقه‌ای است. نیروهای اسرائیل بنا به گزارش‌ها از ۲۰۱۷ تا تابستان ۲۰۲۰ حدود ۱۰۰۰ حمله هوایی در سوریه انجام داده‌اند و از آن زمان تا به حال این عملیات‌ها ادامه داشته و تلاش‌های سپاه را برای ارسال وجوه مالی و سلاح به حزب‌الله از طریق پروازهای تهران به دمشق مشکل‌تر کرده است.

ایران همچنین برای تامین مالی این گروه از طریق بانک‌ها و کسب و کارهای تجاری فعال در عراق نقشه‌هایی طرح کرد. در ماه می

۲۰۱۸ وزارت خزانهداری آمریکا با برداشتن گامی بزرگ در جهت اختلال در این طرح‌ها ولی‌الله سیف رئیس بانک مرکزی ایران و یک مقام دیگر این نهاد را تحریم کرد. مدیر عامل «بانک اسلامی البلاد» عراق به‌علاوه محمد قصیر مقام ارشد حزب‌الله هم در فهرست تحریم بودند. بنا به گفته مقامات خزانهداری قصیر «مجرای حیاتی» برای پرداخت‌های نیروی قدس سپاه پاسداران به حزب‌الله بوده است. وقتی کانال بانکی عراق افشا شد آن‌ها به یک برنامه مالی تهازری با نفت ایران روی آوردند.

نقش حزب‌الله در شبکه قاچاق نفت ایران

در سپتامبر ۲۰۱۹ یک گزارش خزانهداری اشاره کرد که ایران طی یک سال قبل از آن «به ارزش صدها میلیون دلار یا بیشتر» نفت از طریق یک شبکه کشتیرانی قاچاق جابه‌جا کرده است. این شبکه را نیروی قدس سپاه و حزب‌الله مدیریت می‌کنند که هر دوی این سازمان‌ها به علاوه رژیم اسد از آن سود می‌برند. همین شبکه است که از قرار انگیزه کارزار اختلال دریایی اسرائیل بوده است.

در نوامبر ۲۰۱۸ شش ماه بعد از اقدام علیه بانک مرکزی ایران و بانک اسلامی البلاد عراق وزارت خزانهداری یک برنامه مالی پیچیده ایران را افشا کرد که قصیر و دیگر اعضای حزب‌الله در آن دخیل بودند. این مقامات حزب‌الله با همکاری عوامل ایرانی شرکت‌های روسی و بانک مرکزی سوریه انتقال میلیون‌ها بشکه نفت ایران را به رژیم اسد تسهیل می‌کردند. سپس رژیم اسد انتقال صدها میلیون دلار را به نیروی قدس سپاه تسهیل می‌کرد. آنگاه این نیرو وجوه مالی را به حزب‌الله و حماس می‌فرستاد. قصیر در نامه‌ای به یک مقام ارشد بانک مرکزی ایران (که در این سند خود را «آقای فادی» ذکر کرده) به همراه یک وابسته سوری دریافت ۶۳ میلیون دلار را اعلام وصول کرده‌اند.

بنا به گزارش وزارت خزانهداری قصیر همچنین فرمانده واحد ۱۰۸ است «یگانی در حزب‌الله که مسئول تسهیل انتقال تسلیحات تکنولوژی و پشتیبانی‌های دیگر از سوریه به لبنان است». در فوریه ۲۰۱۹ در تصاویر و ویدیوهای سفر سری بشار اسد به تهران برای ملاقات با رئیس‌جمهور حسن روحانی و علی خامنه‌ای رهبر ایران قصیر به‌عنوان منشی جلسه دیده می‌شود.

ظاهراً قاسم سلیمانی فرمانده فقید نیروی قدس که به گفته رسانه‌ها تا پیش از مرگش در سال گذشته نقشی گسترده در این قاچاق داشته شخصاً قصیر را برای این ملاقات انتخاب کرده بود. بنا به اظهارات رسانه‌های اسحاق جهانگیری معاون رئیس‌جمهور سلیمانی شخصاً مسئول فروش مقدار افشانشده‌ای از نفت خام تحت نظارت شورای عالی امنیت ملی بوده که اغلب دربردارنده شیوه‌های «نوآورانه» و «پرخطر» بوده است. جهانگیری یکبار هم ادعا کرد که سلیمانی تنها مجرای فروش نفت ایران بوده است. سلیمانی این برنامه را به کمک قصیر پیش می‌برد که او هم به نوبه خود به گروهی از عوامل حزب‌الله متکی بود. یکی از این عوامل محمد قاسم الیزال بود که با استفاده از شبکه‌ای از شرکت‌ها (از جمله «گروه تلاقی» «حقول البحریه» «نغم الحیات» «توافق» و «آلومیکس») به «تامین مالی هماهنگی و پنهان‌کاری» در محموله‌های قاچاق نفت می‌پرداخت.

در سپتامبر ۲۰۱۹ وزارت خزانهداری چندین مولفه این شبکه قاچاق نفت از جمله «گروه تلاقی» را هدف گرفت. قصیر بزال و شرکت‌های آن‌ها به همراه علی قصیر برادرزاده محمد در این شبکه افشاشده نقش عمده‌ای داشتند. علی قصیر که ساکن تهران است هم به‌عنوان نماینده حزب‌الله و هم مدیر عامل «گروه تلاقی» کار می‌کند. بنا به مدارک دولت آمریکا او در این سمت‌ها به کشتی‌ها ماموریت داده که «با هدایت نیروی قدس سپاه پاسداران محموله‌هایی را برای [گیرندگان] این شبکه تروریستی تحویل دهند». مثلاً او در ماجرای نفتکش «آدریان دریا ۱» در ۲۰۱۹ نقش محوری داشت و با همکاری دیگران به تامین مالی و تسهیل ارسال قاچاق نفت ایران به سوریه در بحبوحه مخالفت‌های غرب پرداخت. او همچنین نماینده شرکت لبنانی «حقول» در مذاکراتش برای تامین نفت خام ایران برای سوریه بود.

نهایتاً این شبکه گسترده عوامل حزب‌الله و شرکت‌های صوری آنان تحت سرپرستی رستم قاسمی وزیر نفت سابق ایران و از اعضای نیروی قدس قرار داشت. قاسمی رئیس کمیته توسعه روابط اقتصادی ایران و سوریه هم هست. او علاوه بر عواملی که در بالا ذکر شد همچنین برای نهایی کردن قراردادهای نفتی قاچاق به پسر خود مرتضی متکی است. از جمله در مواردی که سعی کردند وانمود کنند مبدأ نفت عراق است و نه ایران. در اکتبر ۲۰۲۰ برنامه «پاداش برای عدالت» آمریکا برای ارائه اطلاعات مربوط به این شبکه ۱۰ میلیون دلار جایزه اعلام کرد.

نتیجه‌گیری

حزب‌الله سال‌ها فعالانه به نیروی قدس و شبکه بین‌المللی بازرگانان آن کمک کرده تا تحریم‌ها را دور بزنند و محصولات نفتی را مستقیماً از ایران به سوریه ارسال کنند. ازین رو تلاش‌های اسرائیل برای اختلال در این‌گونه محموله‌ها جای تعجب ندارد. به‌ویژه بعد از میانه سال ۲۰۱۸ که این محموله‌ها به اصلی‌ترین شیوه تهران برای تامین مالی حزب‌الله بدل شد و در مواردی شامل سلاح نیز بود.

مطمئناً اقدامات دریایی اسرائیل اصلاً به گستردگی کارزار هوایی‌اش در سوریه نیست که توانایی ایران را برای ارسال سلاح به حزب‌الله از

راه زمین و از مسیر ابوکمال به طور چشمگیری کاهش داده است. هدف از اقدامات دریایی تاخیر در مرسولات نفتی ایران است نه فلج کردن آنها که این امر شاید به خاطر آسیب پذیری خطوط کشتیرانی خود اسرائیل در دریای عرب باشد. با این حال اقدامات دریایی اسرائیل موجب تاخیرهایی شد که رژیم اسد را از واردات بنزین محروم کرد و مانع رسیدن پول نقد تسلیحات و تجهیزات تولید موشک به حزب الله شد. این رویدادها بیش از هر چیز دیگری وابستگی مالی متقابل و رو به رشد بین ایران سوریه و حزب الله را برجسته می کند.

ماتیو لویت هموند فرامر-وکسلر و مدیر برنامه راینهارد در انستیتو واشنگتن در زمینه ضدتروریسم و اطلاعات است و طراح و پدیدآورنده پروژه خط سیر تاریخی حزب الله و نقشه تعاملی برگزیده فعالیت جهانی حزب الله لبنان. ❖

نمایش/چاپ پی دی اف

همرسانی در شبکه های اجتماعی

آگاهسازی با پست الکترونیک

Sign Up

TO TOP

RECOMMENDED

IN-DEPTH REPORTS

Promoting Sovereignty and Accountability in Iraq: Guidelines for the Biden Administration

ژوئن ۲۰۲۱

Bilal Wahab

ARTICLES & TESTIMONY

Affirmations of Support and Rituals of Jihadi Martyrdoms

ژوئن ۱۷ ۲۰۲۱

Aaron Y. Zelin

BRIEF ANALYSIS

From Rouhani to Raisi: Pressing Questions on the Eve of Iran's Election

ژوئن ۱۷ ۲۰۲۱

Omer Carmi

TOPICS

تروریسم

تکثیر

نظامی و امنیتی

انرژی و اقتصاد

REGIONS & COUNTRIES

سوریه

اسرائیل

ایران

به روز بمانید

SIGN UP FOR EMAIL
ALERTS

THE
WASHINGTON INSTITUTE
for Near East Policy

19th Street NW - Suite 500 1111

Washington D.C. 20036

Tel: 202-452-0650

Fax: 202-223-5364

تماس
اتاق خبر
Subscribe

هدف انستیتو واشنگتن تعمیق درکی متعادل و واقع‌بینانه از منافع آمریکا در خاورمیانه و نیز پیشبرد سیاست‌هایی برای حفظ آن منافع است

انستیتو واشنگتن یک سازمان غیرانتفاعی دارای مجوز 501(c)3 است که تمامی کمک‌های مالی به آن شامل معافیت مالیاتی خواهد شد

[در باره انستیتو واشنگتن](#) /

[پشتیبانی از انستیتو](#)

© 2021 کلیه حقوق محفوظ است

[استخدام](#) /

[حریم خصوصی](#) /

[حقوق و مجوزها](#)